ANUL MILITAR

RĂZBOAELE DIN 1940

— Operaţiunile militare şi aero-navale. Campaniile din Finlanda, Norvegia, Olanda, Belgia şi Franţa. — Armistiţiul germano-italo-francez. — Războiul italo-grec. — Operaţiunile din Africa şi din Extremul Orient

de R. Seişanu

Partea centrală şi de sud a Angliei, cu regiunile industriale, oraşele şi porturile ce au suferit efectele bombardamentelor aeriene germane în anul 1940

La începutul anului 1940 războiul a continuat între Germania, Franţa şi Marea Britanie în partea occidentală a Europei; între Uniunea republicelor sovietice şi Finlanda şi apoi între Germania, Marea Britanie şi Norvegia, în nordul Europei; iar în Extremul orient, între Japonia şi China. După eroica rezistenţă a armatei finlandeze, comandată de mareşalul Mannerheim, ostilităţile au încetat la sfârşitul lunei Februarie şi pacea s'a încheiat, la Moscova, între U.R.S.S. şi Finlanda. Republica finlandeză a cedat puternicului său vecin dela sud şi est partea meridională a peninsulei Carelia; a acceptat o rectificare a frontierei sale orientale şi i-a mai pus la dispoziţie câteva baze în zona golfului finlandic.

Norvegia, după ce un corp expediţionar german se stabilise la Narwick, s'a angajat şi ea în război împotriva Germaniei, având ca aliată pe Marea Britanie. Germanii au debarcat trupe la Stavanger, Bergen şi Oslo; iar englezii au debarcat şi ei trupe la Aandalsnes. După ce trupele germane au înfrânt pe cele norvegiene şi engleze, au ocupat Norvegia de sud şi apoi au continuat operaţiile în sectorul Narwik. Englezii au fost nevoiţi să se retragă dela Narwik şi Germanii au ocupat întreaga Norvegie, după ce cu câtva timp mai înainte au ocupat, fără rezistenţă, Danemarca.

CAMPANIA DIN OLANDA, BELGIA ŞI FRANŢA

In ziua de 10 Mai a început marea ofensivă germană împotriva Olandei, Belgiei, Luxemburgului, Franţei şi Marei Britanii. După înfrângerea armatelor olandeze şi belgiene, regele Belgiei, Leopold III, a capitulat. Armatele germane au rupt apoi frontul francez pe linia Meusei şi au exercitat o puternică presiune asupra aripei stângi a armatelor franco-britanice cu scopul de a despărţi aceste armate şi a ocupa coasta canalului Mânecii şi a oceanului Atlantic. După lupte crâncene, corpul expediţionar britanic a părăsit continentul, iar germanii au cucerit porturile importante de pe coasta canalului Mânecei: Calais, Boulogne şi Dunkerque. Apoi a continuat pe un front din ce în ce mai lung, marea bătălie din nordul Franţei. Germanii, după ce au atins obiectivele principale — Amiens, Paris, Reims — au continuat presiunea lor puternică în regiunea Loire şi în zona fortificată Maginot. Armatele franceze au susţinut lupte grele, în condiţiuni vădite de inferioritate, pe un front de aproape 1000 km. In ultima fază a acelei campanii, Italia a declarat război Franţei şi Marei Britanii. După două săptămâni, armata franceză a fost învinsă.

Din modul cum s'au desfăşurat operaţiile pe frontul francez reies următoarele:

Comandamentul german a păstrat continuu iniţiativa operaţiunilor şi a impus voinţa sa în toate bătăliile din nordul şi nord-estul Franţei.

El n'a lăsat răgaz armatelor franceze bătute pe Meusa, pe Somma, în Flandra şi în Artois, în regiunea Parisului, pe Sena, Aisne şi Marna, să se retragă pe o linie mai la sud — cum ar fi fost linia fluviului Loire — pe care comandamentul lor să fi putut organiza o contra-ofensivă.

Acţiunea ofensivă sistematizată germană a fost condusă cu o energie remarcabilă şi ea s'a desfăşurat într'o cadenţă sever calculată, care i-a asigurat maximum de randament, prin atingerea obiectivelor principale prevăzute în planul iniţial de operaţiuni şi obţinerea soluţiei strategice în timpul cel mai scurt cu putinţă.

Rezultatele acestea dovedesc că planul de operaţiuni german a fost studiat în toate amănuntele, că nu s'a lăsat nimic neprevăzutului, luându-se în seamă toţi factorii ce interesau problema militară ce urma să fie rezolvată. Pe lângă organizarea modernă a armatei germane şi superioritatea sa în efective, armament şi în material, doi factori importanţi au contribuit la obţinerea decisivei germane în Franţa: viteza şi puterea maximă a focului. Niciodată în războaie nu s'au atins asemenea viteze în mişcarea unor masse de manevre pe teatrul de operaţiuni şi nici puterea focului n'a fost atât de mare şi cu efecte materiale şi psihologice incalculabile, graţie forţelor motorizate şi mecanizate şi a aviaţiei.

Situaţiile, ce s'au părut chiar grele sau care au fost considerate chiar critice, în care s'au găsit armatele germane, au fost create de acţiunea îndrăzneaţă a diviziilor blindate şi motorizate, care au operat departe şi în spatele forţelor franceze, — deci graţie vitezei, iar bătăliile de ruptură şi de distrugere s'au câştigat de germani prin puterea ridicată la maximum a focului a tuturor armelor combinate. Aviaţia şi tankul au avut rolul lor covârşitor în toate operaţiile de pe teatrul de război occidental.

Situaţia extrem de critică ce s'a creat armatelor franceze, în faza a 3-a şi ultimă a marei bătălii decisive, a impus guvernului francez o hotărâre gravă: încetarea luptei.

Mareşalul Pétain, primul ministru al Franţei, s'a adresat în cursul nopţii de 15—16 Iunie comandamentului armatei germane, cu cererea de a găsi mijloacele pentru încetarea ostilităţilor. El a adus elogii armatei franceze, care a luptat cu un eroism vrednic de tradiţiile sale, dar a accentuat, că ea a fost nevoită să se măsoare cu un adversar superior în număr şi în material de război.

In asemenea condiţii bătălia din Franţa a fost decisivă pentru germani, căci printr'însa au scos din luptă armata franceză.

După încheierea convenţiilor de armistiţiu de la Compiègne şi Villa Incisa, ostilităţile au încetat între Franţa şi puterile conjugate Germania şi Italia. O comisiune s'a întrunit apoi la Wiesbaden (Germania) la care reprezentanţii celor trei puteri în stare de armistiţiu, au fixat în amănunte modalităţile aplicării armistiţiului, — atât în chestiunile de ordin militar şi aero-naval, cât şi în chestiunile de ordin teritorial. Armatele germane au ocupat partea de nord şi centrală a Franţei şi o zonă dealungul coastei oceanului Atlantic până la Pirinei (frontiera franco-spaniolă). Până la sfârşitul anului 1940 Germania a ţinut sub ocupaţia trupelor sale: Norvegia, Danemarca, Olanda, Belgia, trei părţi din Franţa şi o mare parte din teritoriul fostului stat polon cu teritoriul Dantzig.

RAZBOIUL AERO-NAVAL

Războiul a continuat din Iulie 1940 numai între Marea Britanie şi cele două puteri ale axei.

Intre Germania şi Marea Britanie a urmat războiul aero-naval, — cea dintâi beneficiind în atacurile sale aeriene date împotriva centrelor vitale ale insulelor britanice de stăpânirea coastelor canalului Mânecei mării Nordului şi oceanului Atlantic. Dela 9 Septembrie 1940 Germania a intensificat războiul aerian combinat cu cel naval. In deosebi regiunea Londra-Temisa şi celelalte regiuni industriale şi porturi militare din sudul şi centrul Angliei au suferit efectele atacurilor de zi şi mai cu seamă de noapte ale avioanelor de bombardament germane.

Pe mările ce înconjoară insulele britanice, submarinele, vedetele rapide şi celelalte vase uşoare de război au căutat să turbure comunicaţiile maritime ale Marei Britanii, atacând convoiurile protejate şi scufundând, sau avariind o parte din vasele de comerţ engleze.

Aviaţia britanică a făcut şi ea numeroase incursiuni în Germania, bombardând de repetate ori Berlinul, regiunile industriale din Renania şi diferite porturi militare, aerodromuri şi centre de comunicaţii. Cu toate că s'a vorbit mult în vara anului 1940 de o debarcare a forţelor de uscat germane în insulele britanice, această debarcare nu s'a produs, ţinând tot în stare de proect, ca o sabie a lui Damocles deasupra capului englezilor. Guvernul din Londra a avut însă timpul necesar ca să ia măsurile impuse de apărarea teritoriului britanic în vederea unei eventuale încercări de debarcare.

O debarcare de trupe germane — bine înţeles cu efective importante şi materialul necesar — este o operaţiune grea de executat, căci elementul surpriză pentru cel ameninţat nu mai poate interveni; iar asigurarea mijloacelor maxime în materie de transporturi maritime şi aeriene, în vederea protecţiei convoiurilor pe mare şi a operaţiilor complicate de îmbarcare, transbordare şi debarcare, reclamă alegerea mai dinainte a mai multor puncte de pe coasta engleză, care să asigure transporturi de trupe importante în acelaş timp şi pe cât posibil în împrejurări favorabile.

Cum germanii dispun de toate porturile de pe coasta franceză şi belgiană a canalului Mânecei şi a mării Nordului, Anglia este nevoită să facă faţă pericolului unei invaziuni pe teritoriul său, atât prin sporirea forţelor sale metropolitane, de uscat şi aeriene şi printr'un număr însemnat de tunuri de coastă cu bătae lungă, cât şi prin forţele sale navale.

RAZBOIUL ITALO-GREC

Operaţiunile din Albania

Starea de război s'a declarat între Italia şi Grecia în urma unei note cu caracter ultimativ comunicată în dimineaţa zilei de 28 Octombrie guvernului atenian şi pe care acesta a considerat-o inacceptabilă.

In nota italiană cu caracter ultimativ s'au adus mai multe invinuiri guvernului grec, care se pot astfel rezuma: neutralitatea Greciei este binevoitoare faţă de Marea Britanie şi periculoasă pentru siguranţa Italiei, de oarece politica guvernului elen permite, sau tinde să transforme teritoriul Greciei într'o bază de acţiune împotriva Italiei.

Cu scopul de a înlătura acest pericol şi pentru a garanta neutralitatea Greciei, Italia a cerut ocuparea câtorva „puncte" strategice" de către forţele sale armate.

Guvernul elen a refuzat să accepte această cerere, invocând drepturile sale de suveranitate şi independenţa sa.

Trupele italiene au trecut frontiera albano-greacă şi după câteva lupte au ocupat o fâşie de teritor din zona acestei frontiere, pe o adâncime de 10—15 km.

Primele obiective ale armatei italiene au fost Ianina, Meţova şi Florina.

Frontul de rezistenţă strategică al armatei greceşti a fost insula Corfu — munţii Pindului — înălţimile din apropierea lacului Presba.

Armata greacă a trecut apoi la ofensivă, căutând să profite de poziţia sa strategică avantajoasă, — atât din cauza regiunii muntoase din zona operaţiilor, cât şi din cauza bazelor sale navale şi aeriene.

Având şi concursul naval şi aerian al Marei Britanii, Grecia a căutat să exploateze acea situaţie strategică avantajoasă printr'o ofensivă dirijată atât în zona apropiată de mare cu obiectivele Santi — Queranta — Argyrocastro, Kimera — Valona, cât şi în zona lacurilor de la nord-est, Presba şi Ohrida, având ca obiective Pogdareţ — Elbossan — Tirana — Durazzo.

In cursul acestei ofensive trupele greceşti de la aripa stângă au ocupat localităţile Santi Quaranta, Argiro — Castro şi Kimera; iar cele dela aripa dreaptă, localitatea Podgareţ cu câteva înălţimi din apropiere.

Cele două armate italiene de pe acest front — a IX-a şi a XI-a — au primit le începutul lunei Decembrie întăriri şi ele au căutat să stabilească un front de rezistenţă. Din cauza terenului muntos nu se poate stabili însă un front continuu. Italienii au susţinut, în această fază a bătăliei, numeroase contra-atacuri şi au luat măsuri ca să oprească înaintarea grecilor, atât în direcţia Valona, cel mai important port militar şi comercial al Albaniei, cât şi în direcţia Elbossan — Tirana — Durazzo.

OPERAŢIUNILE DIN AFRICA ŞI DIN EXTREMUL ORIENT

In Africa s'au creat, prin intrarea în război a Italiei, două teatre de operaţiuni: unul în Africa de nord, în zona frontierei dintre Libia şi Egipt şi al doilea în Africa orientală.

Aceste teatre de operaţiuni impun Italiei — din cauza mărilor ce o desparte de ele — greutăţi legate de problema maritimă a transporturilor şi a aprovizionării. Italia nu domină nici Marea Mediterană, nici marea Roşie şi oceanele; pe când Marea Britanie, care le domină, dispune de forte navale, armate şi aeriene superioare cu care poate întreprinde operaţiuni în condiţiuni mult mai avantajoase.

Pe teatrul de operaţiuni african de nord, după ce trupele italiene au ocupat o parte din zona frontierei occidentale a Egiptului, până la est de Sidi-el-Barrani, armata britanică, numită a Nilului, a luat ofensiva în ziua de 9 Decembrie, cu forţe superioare, în parte motorizate şi mecanizate, şi a izbutit să disloace dispozitivul de apărare italian în cursul bătăliei din deşertul Marmarica. Ea a ocupat poziţia întărită Sidi-el-Barani, localitatea Solum, din deşertul Marmarica, şi s'a apropiat de poziţia întărită Bardia, unde, până la sfârşitul lunii Decembrie, forţele italiene, sub comanda mareşalului Grazziani, o-pun rezistenţă.

In Extremul-Orient războiul japono-chinez a continuat. Trupele japoneze au câştigat teren în China orientală.

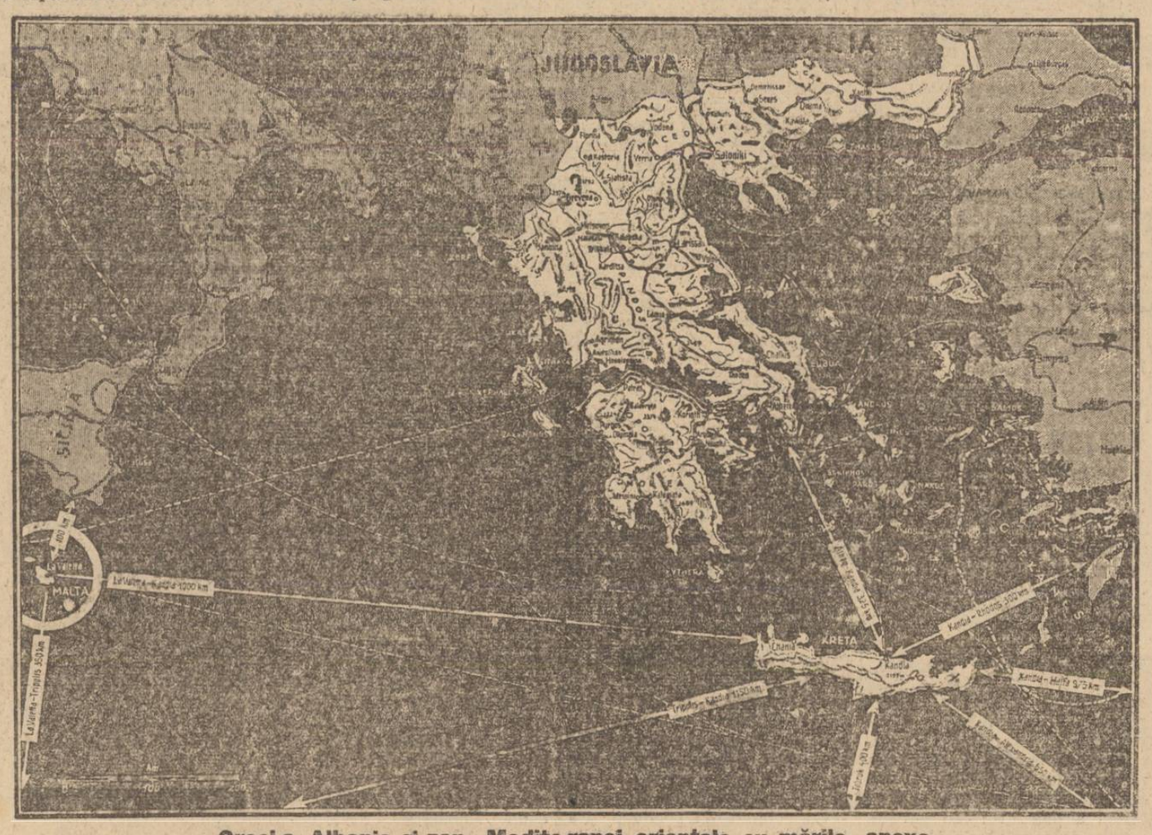

Grecia, Albania şi zona Mediteranei orientale cu mările anexe.

VECHIUL MAGAZIN DUPĂ 62 ANI DE EXISTENTĂ
LA VULTURUL DE MARE
CU PESTELE IN GHIARE
URĂZĂ ONOR. CLIENTELEI SALE
La Mulţi Ani!
Theodor Atanasiu & Co S.A.
STR. BAZACA 1 STR. CAROL 76-78-80-82 STR. HALELOR 21

FRICŢIUNE
DIANA
FRANZBRANNTWEIN

CÂND S'AU INTRODUS CALENDARELE ÎN ŢĂRILE ROMÂNE?

Gh. Bariţiu crede să fi existat calendare la români încă de prin veacul al XVI-lea, şi să se fi tipărit unul chiar româneşte. Sbiera spunea că această aserţiune Gh. Bariţiu şi-o întemeiase pe existenţa în registrele de contabilitate ale Braşovului, a unei notiţe în care se scria că „în anul 1569 s'a cumpărat pentru solul moldovean un Călindariu cu 6 denari".

Cunoscut este, însă, calendarul intitulat:

„Călindar,
Ce se kiamă Folet Novel,
karele dupre limba
Frânceasică în Românească
s'au întors
de jupânul Ioan Romanul"
— 1693 —

Al. Odobescu a vorbit în „**Revista Română**", pe larg despre calendarul „folet novel", şi l'a însoţit şi de aşa numitul „**Ziar al lui Constantin Vodă Brâncoveanul**", adică însemnările zilnice autografe ale Domnului, aşa cum au fost scrise.

Al. Odobescu spune că la 1860 a fost însărcinat de ministerul cultelor şi instrucţiunei publice să facă o cercetare, şi apoi o dare de seamă despre toate obiectele antice şi interesante pentru istoria naţională, a Românilor, mergând prin monastirele ţărei; şi aşa, în biblioteca mănăstirei Horezu, din judeţul Vâlcea a găsit printre alte importante manuscrise şi cărţi, o mică broşură cartonată scrisă destul de curat, pe româneşte, în cirilic, din veacul al XVIII-lea, cuprinzând un Calendar pe anul 1701, cu prognostice politice şi precedat de o precuvântare adresată principelui Constantin Brâncoveanu şi subscrisă de Ion Romanul. Al. Odobescu ne mai spune că oamenii dela mănăstire i-au spus că alte calendare de acestea au fost luate şi duse la Bucureşti de Bezadea Grigore Brâncoveanu. La Bucureşti Al. Odobescu s'a dus la Bezadea Gr. Brâncoveanu-Bibescu şi i-a expus jalba; acesta a încredinţat şi cele-l'alte calendare lui Al. Odobescu ca să le dea publicităţei şi astfel Bezadea Gr. Brâncoveanu încredinţă d-lui Odobescu un volum în 4°, mic, cu 152 feţe, în care sunt legate unul după altul nişte calendare din epoca lui Vodă Brâncoveanu pe anii 1693, 1694, 1695, 1699 şi 1703.

Iată titlul calendarului anului 1693:

„Călindar
ce se kiamă Foletul Novel
de anul 1693
karele după limba
Franceasică, în Rumânească
s'au întors
de jupânul Ioan Romanul
1693"

Iar cel din 1695 are titlul:

„Prognostic
după kălindarile Frânceşti scrise:
Anul
1695"

Aceste calendare după cum arată şi titlurile lor, cuprind indicaţiuni astrologice asupra politicei, temperaturei şi diverselor evenimente ce avea să se întâmple în lume în cursul anului.

Obiceiul domnea în Europa de prin veacul al XV-lea de a se face almanahuri de astrologie cu prognosticuri; în Franţa aveam pe **Nostradamus** (1503—1560 sub Henric al II-lea), în Englitera pe **Laensberg** (1636) şi pe **Lilly** (1644). La noi în ţară am avut pe acest **Ion Romanul, jupân** (adică boier) care mărturiseşte că „**prognosticele sale scease din Frânceşcile kalendare, nu toate câte ei în cărticelele lor au scris, sunt; ci numai cele câte i s'au părut că periergia părţilor noastre, ar potti a auzi, le-a pus, iar altele a lăsat**".

Romanul declară că a scos aceste calendare din altele ale astrologilor, osebit Italiani. Aceste scrieri şi autori Italiani, Romanul îi citează în cursul prognosticelor sale şi iată care sunt: **Gran Pescator de Chiaravale. Tartana de Stelle, Nova Sybilla, Bretania de Influis, Fruniola, Pallade Astrologa, Gran Venator de lato oscura, Gran Pescator de Cumanio. Nova Fenix, Burigot, Rette di Merlotti, Scrutinia Stellelor, Contra Tartana** şi alţii. Pe aceştia Romanul îi întoarse spune Al. Odobescu pe limba românească, ca Domnul să aibă de trecerea vremei în orele de linişte

Acestea le întorsese Romanul după cum spune dânsul însuşi în a sa epistolă dedicată lui Vodă Brâncoveanu, nu pentru vreun crezământ închipuitor „**tras din pornirele şi mişcările cerurilor, din stăriile zodiilor şi altele ca acelea din care acei astrologi scot şi îşi fac meşteşugul lor**" (de oarece Romanul însuşi zice): „**Mult nu mai stau de mă mir care să fie acea pricină de mişcă pe aceşti astrologi a scrie, şi a povesti de acestea când vedem că nu es şi nu vin tocma, cele ce ei spun**".

Cu toate acestea pentru trecerea de vreme a Domnului Romanul le-a scris că de oarece Domnul era cam superstiţios (cam aşa reese din cele scrise de Del Chiaro pentru tot neamul Brâncoveanului, vezi holucinaţia fiicei Domnului, vezi halucinaţia fiicei Domnului), încât îi plăcea a ceti despre acest soiu de lucruri.

Al. Odobescu crede că aceste calendare au existat pentru fiecare an din cursul domniei lui Brâncoveanu (1689—1714), de oarece însemnările făcute de domn pe fiecare calendar al anilor pentru care avem câte unul ne dovedeşte că Domnul purta calendarul pe anul acela neînlocuit la dânsul, căci vedem însemnări zi cu zi din cele ce i se întâmpla nu numai când el era la Bucureşti dar ori şi unde, fie la una din moşiile sale, ori la Andrianopole.

Aceste însemnări ale Domnului sunt autentice, scrise de preţioasa sa mână. Al. Odobescu a demonstrat identitatea lor cu alte însemnări autografe ale Domnului şi declarate însuşi de Domn că sunt scrise de mâna sa; asemănarea este perfectă spune Al. Odobescu.

Aceste note Al. Odobescu le-a publicat în Revista română, ele formează **Foletul Novel** al calendarelor până azi descoperite, adică pe anii 1693, 1694, 1695, 1699, 1701 şi 170[illegible]

Aceste că[illegible] „**Foletul Novel**" sunt de o [illegible]tanţă nemăsurată pentru i[illegible] naţională a Românilor căci ele pe când arată şi iubirea astrologiei pe atunci la Români, arată încă şi acele însemnări autografe ale Domnului, despre toate ce i se întâmplare zi cu zi, încât avem o istorie vie a epocei sale, pentru anii pentru care avem calendare. (După Obedenearu).